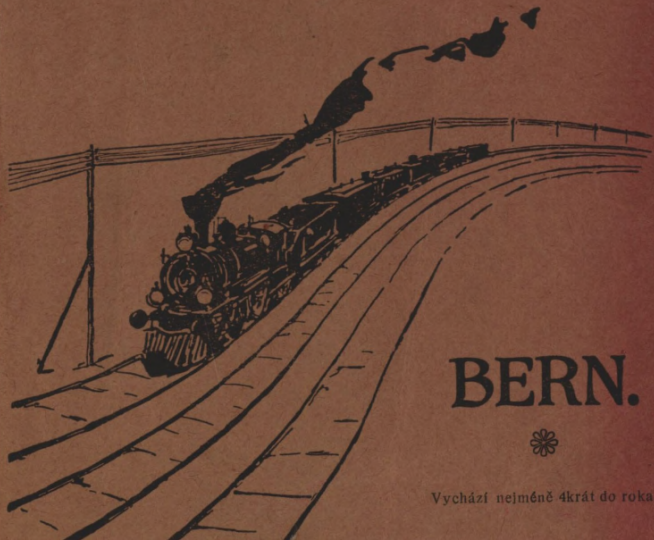

SULC V ILLUSTRACI
PRŮVODCE
XIII.

BERN.

Vychází nejméně 4krát do roka.

BERN

Maßstab 1 : 14000

100	200	300	400	500 m

ŠULCŮV ILLUSTROVANÝ PRŮVODCE.

SBÍRKA PRAKTICKÝCH CESTOVNÍCH POMŮCEK.

Čís. 13.

B E R N.

S ČETNÝMI ILLUSTRACEMI A PLÁNEM

Majitel, vydavatel a pořadatel Čeněk Šulc. — Nákladem
cestovní kanceláře a směnárny Čeněk Šulc & Spol. v Praze,
Havlíčkova ulice č. 1.

BERN

(85.000 obyvv.)

h l a v n í město stejnojmenného kantonu a sídlo spolkové vlády leží v překrásné poloze s velkolepou vyhlídkou na vzdálené Alpy, na třech stranách obklopen hlubokou řekou Aarou. Město jest rázu středověkého a bohato na různé pozoruhodnosti. Též krásné okolí poskytuje hojnost vděčných procházek a výletů. Rychlíkové spojení s přímými vozy obstarává dopravu všemi směry a jest tudíž ideálním východiskem pro malé a velké túry.

Pobyt.

Hotely.

*Adler, Gerechtigkeitsgasse 7	15	posteli
*Bären, Schauplatzgasse 4	70	»
Bellevue, Inselgasse 3	110	»
*Bubenberg (g.), Bubenbergplatz	30	»
*Eiger, Belpstrasse 75	20	»
*France, Neuengasse 46	45	»
*Gare, de la, Neuengasse 25	30	»
Gotthard (garni), Bubenbergplatz 11	50	»
*Grand Hotel a Bernerhof, Bundesg. 3	210	»
*Gurten-Kulm	60	»
*Hirschen, Genfergasse 1	26	»
*Jura, Bubenbergplatz 5	55	»
*Kreuz, Zeughausgasse 39	70	»
*Löwen, Spitalg. 43 a Schauplatzg. 32	50	»
*Metropol-Monopol, Zeughausgasse 28	50	»
*National, Amthausgasse 30	60	»
Park-Hotel Favorite, Schanzeneck- strasse 25	50	»
*Pfistern (des Boulangers) u Zeitglo- cken	50	»
*Pont, du, Feldeckweg 1	16	»
*Poste, de la, Neuengasse 43	50	»
*Ruof, Waisenhausplatz 24	25	»
*Schmieden, Marktgasse 12	25	»
*Schweizerhof, Bahnhofplatz 11	100	»
*Simplon (garni), Aarbergergasse 60	35	»
*Sternen, Aarbergergasse 30	20	»

*Storchen, Spitalgasse 21 a Schauptz-
gasse 14 . . . . . 40 posteli

*Wildenmann, Aarberggasse 41 . . 20 »

Hvězdičkou označené hotely jsou spojeny s resta-
racemi.

Pense.

Eden, Schösslistrasse 23 . . . . . 25 posteli

Gaudard, Schanzenneckstrasse 7 . . . 20 »

Herter, Kramgasse 5 . . . . . 10 »

Jolimont, Engerstrasse . . . . . 45 »

Quisisana, Oberweg 6 . . . . . 25 »

Sonnenberg, Sonnenbergstrasse 19 . . 20 »

Villa Frey, Schwarztorstrasse 71 . . . 50 »

Restaurace a kavárny.

Kasino u Kirchenfeldbrücke.

Café Zytglogge, Amthausgasse a Theaterplatz.

Café-Restaurant du Théâtre, Theaterplatz 7.

Kornhauskeller, Kornhausplatz 18.

Café des Alpes, Zähringerstrasse 15.

Bigler-Siegenthaler, Aarberggasse 6.

Café Ratskeller, Gerechtigkeitsgasse 81.

Café-Restaurant Zingg, Kornhausplatz 5.

Café Della Casa, Schauptzgasse 16.

Restaurant Helvetia, Spitalackerstrasse 57.

Kursaal Schänzli.

Bubenbergr, Bubenbergrplatz.

Restaurant u Maulbeerbaum, Hirschengraben 24.

Kavárna Krone, Gerechtigkeitsgasse 66.
Schwellenmätteli, u mostu Kirchenfeldského.
Kavárna Dufour, Belpstrasse 38.
Horní Meyerei, Hirschengraben 3.
Dolní Meyerei, Bärenplatz 5.
Kavárna Peschl, Zeughausgasse 29.
Schmutz, Aabergergasse 52.
Dámská restaurace Daheim, Zeughausgasse 31.

Lázně a koupelny.

Říční lázně, zařízené v Bernu, mohou se sněle rovnati svojí velkou rozlohou a polohou k prvo-
třídním koupelím městským.

Veřejné plovárny v řece Aare, Marzili (lano-
vou drahou) otevřeny jsou od 6. hod. ranní do
8. hod. večerní bezplatně. Kabina 15 cts., prádlo
10—20 cts.

Lázně pro dámy, Marzili, denně do 11 hod.
dopol., od 1—4 hod. odpol. a od 6—8 hod. večer,
v neděli po celý den otevřeno.

Lázně Lorraine, otevřeno od 6—12 hod. dop.
a od 6 hod. do soumraku. Pro dámy od 2—4 hod.
odpoledne.

Parní a vanové lázně, Hirschengraben 44.

Léčebné lázně Helios, elektr. zařízení.

Sluneční lázně, Marzilli.

Doprava.

Městská pouliční dráha.

Směr I. Bärensgraben—nádraží—hřbitov.

Směr II. Länggasse—nádraží—Sulgenbach—Weissenbühl-Schöneegg—Wabern.

Směr III. Burgenziel—Thunplatz—Zeitglocken—Breitenrainplatz.

Směr IV. Nádraží—Brückfeld.

Sazba na těchto tratích obnáší 5 až 10 cts.

Lanová dráha Marzili-Bundesgasse. Sazba 10 cts. —

Elektr. výtah Matte-Plattform (Münsterterrasse) otevř. od 6½ hod. ranní do 9. hod. večerní. Sazba 10 cts.

Lanová dráha Wabern-Gurtenkulm (připojení pouliční drahou směr čís. II.). Trvání jízdy z nádraží do Wabern 20 min., z Wabern-Gurtenkulm 10 min. Sazba 60 cts. a 1·20 Fr., tam a zpět 1·50 Fr. Z nádraží na Gurtenkulm a zpět 1·90 Fr.

Elektrická dráha Bern-Muri-Vorb (z Helvetiaplatzu). Trvání jízdy 32 min. Sazba 25, 35 a 70 cts., tam a zpět 40, 55 cts. a 1 Fr.

Švýcarské spolkové dráhy.

Generální ředitelství Hochschulstr. 6 a Mittelstr. 43.

Směry z Bernu:

Münsingen - Thun - Interlaken - Brünig - Lucern.

N'burg-Chaux-de-Fonds

Biel -

Delsberg - Delle - Basel.

Freiburg - Lausanne -

Ženeva

Wallis

(Simplon).

Basel a

Olten -

Zürich.

Langnau - Lucern - Gotthard.

Dráha přes alpy Bernské Bern-Lötschberg-Simplon dosud neotevřena.

Dráha do Gürbetálu. Z Bernu s připojením na Spiez-Interlaken, Eilenbach, Zweisimmen, Saanen-Château-d'Oex-Montreux.

Drožky.

za $\frac{1}{4}$ hodiny	Fr. 1.—	Fr. 1.50
» $\frac{1}{2}$ »	» 1.50	» 2.—
» $\frac{3}{4}$ »	» 2.—	» 2.50
» 1 hodinu	» 2.50	» 3.—
za každou další $\frac{1}{4}$ hod. o »	—60	» —75 více.
Od 10. hod. več. do 6. hod. ranní zvýšené sazby.		

Motorové drožky (s taxymetry).

Sazba 1. Za prvních 600 m. 80 cts., za každých dalších 200 m. 10 cts. za 1 neb 2 osoby ve dne, uvnitř okresu.

Sazba 2. Za prvních 500 m. 80 cts, za každých dalších 166 m. 10 cts. za 3 až 5 osob ve dne, uvnitř okresu, neb 1 až 5 osob mimo okres.

Sazba 3. Za prvních 300 m. 80 cts., za každých 100 metrů 10 cts. za 1 až 5 osob v noci mezi 9. hod. več. a 7. hod. ranní, neb za jízdy mimo okres.

Za čekání se platí: za 2 min. 10 cts., za 1 hod. frs. 3.—.

Příplatky: a) za zavazadlo do 50 kg.,

b) za psa,

c) za předem objednání po 50 cts.

Pošta.

Hlavní poštovní úřad, Bollwerk, v blízkosti nádraží. V I. poschodí pošt. museum. Filiálek je celkem 11 a v neděli se v nich neúřaduje.

Banky a směnárny.

Bernská obchodní banka, Bundesgasse 4.

Büren & Cie., Käfiggässchen 5.

Banka v Bernu, Schwanengasse 8.

Ústřední banka, Bundesgasse 28.

Deposito-Kasse, Bundesgasse 4.

Ernst & Cie., Bundesgasse 6.

Ernst & Cie., Bärenplatz 4.

Fasnacht & Buser, Amthausgasse 1.

Grenus & Cie., Kramgasse 72.

Kantonalbank, Bärenplatz 8.

Marcuard & Cie., Christoffelgasse 4.

Švýcarská národní banka, Bundesgasse 8.
Švýcarská spolková banka, Schauptatzgasse 39.
Švýcar. lidová banka, Christoffelgasse 6.
Spořitelna a půjčovna, Bärenplatz 6.
Wytttenbach & Cie., Marktgasse 63.

Konsuláty.

Spoj. státy americké: G., Hirschengraben 6; K., Münzgraben 4.
Anglie: G., Feldeckweg 5; K., Christoffelgasse 4.
Argentina: Amthausgasse 1.
Bavory: G., Sonnenbergstrasse 19. (10—12 hod.)
Belgie: G., Aegertenstrasse 18 (10—12 hod.), K., Amthausgässchen 5.
Bolívie: K., Feldeckweg 7.
Brasilie: G., Thunstrasse 50; V.-K., Bärenplatz 4.
Francie: G., Kanonenweg 14.
Honduras: K., Kramgasse 5.
Itálie: G., Thunstrasse 34.
Mexiko: K., Waisenhausplatz 2.
Monaco: K., Gurtengasse 3.
Německo: G., Christoffelgasse 2; K., Waghausgasse 7.
Nizozemsko: G., Thunstrasse 68.
Norvéžsko: V.-K., Schwanengasse 5.
Paraguay: K., Theaterplatz 3.
Portugaly: G., Beaulieustrasse 72; K., Bärenplatz 4.
Rak.-Uhersko: G., Könizstrasse 47.

Rumunsko: K., Amthausgasse 1.
Rusko: G., Thunstrasse 34.
Španělsko: G., Gutenbergstrasse 4; K., Münzgraben 11.

Zábavy.

Kursaal »Schänzli«. Denně koncerty. Nejkrásnější vyhlídka. Dostaveníčko cizinců.

Kasino. Velký koncertní sál, společenské a restaurační místnosti. S terasy vyhlídka na Alpy.

Jízda po řece Bern-Neubrücke, zřízená spolkem ku povznesení návštěvy cizinců, pořádá se dvakrát v týdnu, a sice ve čtvrtek a v neděli ve 3 hod. odpo. (je-li klidné počasí). Odjezd z přístavu u Kornhausbrücke. Vesměs jistá jízda. Lístky za 3 frs.; k dostání v hotelích neb v kanceláři spolku ku povzn. návštěvy cizinců.

Chránová hudba (na varhany), Münster, v létě v pondělí, ve středu a čtvrtek vždy večer o 8½ hod.; vstupné 1 frs. Odporučuje se návštěva tohoto koncertu.

Gurten-Kulm, 861 m. nad m. Velkolepé panorama.
Městské divadlo. V zimě opery, operetty a činohry.

Divadlo-Apollo v předměstí »Länggasse«. Sezona po celý rok.

Mezinárodní panorama, Bundesgasse.

Innere Enge. Restaurace v krásných sadech. Skvošný pohled na Alpy.

Promenádní koncerty odbývají se v neděli od 11 do 2 hod. odp., v úterý a ve čtvrtek, event. v sobotu večer v 8 hod. Vstupné dle libosti.

Pozoruhodnosti, veřejné budovy atd.

Sady a vyhlídky.

Aargaurstalden, Medvědí příkop, Botanická zahrada, Bremgarten - Wald, Dählhölzli, Enge, Grosse Schanze, Gurten, Hirschenpark, Kleine Schanze, Plattform, Rosengarten, Muristalden, Schänzli, Schwellenmätteli.

Veřejné budovy.

Budova archivu, Spolková budova a parlament, Hlavní nádraží, Hauptwache, Käfigturm, Kasárna, Kasino, Kornhaus, Pošta, Radnice, Městské divadlo, Zbrojovka, Zeitglockenturm, Sirotčinec.

Mosty.

Altenbergbrücke, Dalmazibrücke, Kirchenfeldbrücke, Kornhausbrücke, Nydeckbrücke, Schönaubrücke, Železniční most.

Chrámy.

Münster, chrám sv. Duchá, chrám sv. Jana, chrám sv. Pavla, Francouz. chrám, Staro-katol.

chrám, Římsko-katol. chrám, Synagoga, Angl. chrám, kaple Wesley a mnoho jiných.

Pomníky.

Adrian z Bubenbergu, Bubenbergplatz; Albrecht z Halleru, před universitou; Berchtold z Zähringu, Münsterterasse; Niggeler J., Kleine Schanze; Stämpfli J., před universitou; Rudolf z Erlachu, Münsterplatz; pomník světového poštovníctví, Kleine Schanze.

Kašny.

Anna Sciler, Marktgasse; Medvědi, Bärenplatz; Brüggler, Amthausgasse; Spravedlnost, Gerechtigkeitsgasse; Simson, Kramgasse; Dudák; Lidožrout, u Zeitglockenu; Mojžíš, Münsterplatz; Ryffli, Aabergergasse; Střelec, Marktgasse; Běhoun, Läuferplatz; Zähringerbrunnen, Kramgasse.

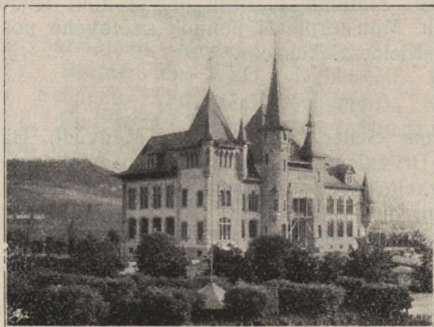
Vyučovací ústavy.

Veřejné školy: různé jedno- a dvoutřídní školy, vyšší dívčí škola, měst. gymnasium, seminář, universita, ústavy fysikální, anatomické, chemické a fysiologické, zvěrolékařská škola, botanický ústav.

Soukromé školy: dívčí škola, ústav pro vzdělání učitelek, evangel. seminář, ústav pro chlapce »Waldheim«, šthomasianum a mnoho jiných odborných učilišť.

Musea.

Historické museum, Helvetiaplatz, otevř. denně od 8—12 a od 1—6 hod. (v pondělí dopol. zavřeno); v neděli od 10½—12 a od 2—4 hod. Vstupné 50 cts.; v úterý a v sobotu odpoledne a v neděli zdarma.

Historické museum.

Umělecké museum, Waisenhausstr. 12. Otevřeno denně od 9—12 a od 1—5 hod.; v neděli od 10½ do 12 a od 1—4 hod.; vstupné 50 cts. V neděli a v úterý zdarma.

Museum přírodohistorické, Waisehausstr. 5. Denně od 8—12 a od 2—6 hod., v neděli od 10½—12 a

od 2—4 hod.; vstupné 50 cts. V úterý i v sobotu odpo. zdarma; též v neděli.

Museum švýcar. Alp, Zeughausgasse 17. Denně od 9—12 a od 1½—5 hod.; vstupné 50 cts. V neděli od 10½—12½ a od 2—4 hod. zdarma.

Museum poštovní, v I. patře hlavní budovy poštovní. Denně od 10—12 hod. dopol. zdarma.

Botanické museum v botanické zahradě; od rána do večera otevřeno, vstup volný. Nutno se obrátiti na ředitele prof. Dr. E. Fischera.

Permanentní školská výstava, Bollwerk 16. Otevř. denně od 9—12 a od 2—5 hod. zdarma. V neděli zavřeno.

Bibliotéky.

Zemská bibliotéka, Archivstrasse 24. Přístupna denně od 10—12 a od 2—7 hod. zdarma.

Městská bibliotéka, Kesslergasse 41. Čítárna otevř. od 10—12 a od 2—7 hod., v sobotu od 2—5 hod.

Bibliotéka průmysl. musea, Kornhaus, otevř. denně od 9—12 a od 2—5 hod., v neděli od 10—12 hod., v pátek od 7—9 hod. več., v pondělí zavřeno.

Bernská národ. bibliotéka, Marktgasse 46, otevř. v úterý (pouze v zimě) od 2—5 hod., ve čtvrtek, v pátek a v sobotu od 3—5 a od 7—9 hod. več. zdarma.

Centrální bibliotéka spolk. svazu, Westbau, otevř. od 8—12 a od 2—6 hod. zdarma.

Procházka městem.

Tuto nejlépe podnikneme z náměstí **Bubenbergplatz**, na kterém vypíná se **pomník Bubenerga**, hrdinného obránce (1476); dále se na něm

Pomník Bubenerga.

nalézá kancelář spolku cizineckého a proti němu **chrám sv. Ducha** v řím. baroku a s fasádami z roku 1725—1729. Blíže nádraží městská nemocnice. Ulicí

Schwanengasse dolů přijdeme k **chrámu sv. Trojice** v románském stylu. V sadech **pomník poštovníctví** a za tímto jezírko a **Kleine Schanze**, odkud nádherná vyhlídka na město a na Alpy. Na hořejší promenádě založen **ukazatel Alp** švýcar. alpským klubem a spolkem ku povznesení návštěvy cizinců v Bernu; nedaleko poprsí **J. Niggelera**. Východním vchodem do Bundesgasse zpět, kolem »Grand Hotelu a Bernerhofu« přijdeme k **spolkovým budovám**, jejichž střední část zaujímá **parlament**. Tento je stavěn slohem renaisančním, s kopulí a má skvostné síně a sály. Vnitřek je bohatě vyzdoben, hlavně děly výtvarného umění. Z obou stran střední budovy vedou průchody na terasu, která obepíná jižní stranu paláce. Zpět na spolkové náměstí. Na levo **budova kantonské banky**, v pravo **národní banka**. Naproti kantonské bance v Amthausgasse **kašna Brügglera** a dále restaurace »Zytglogge«. Na náměstí, naproti, Hotel de Musique. Dříve městské to divadlo. Malý dům v pravo, se sloupovím, je v r. 1768 vystavěná bývalá **městská strážnice**.

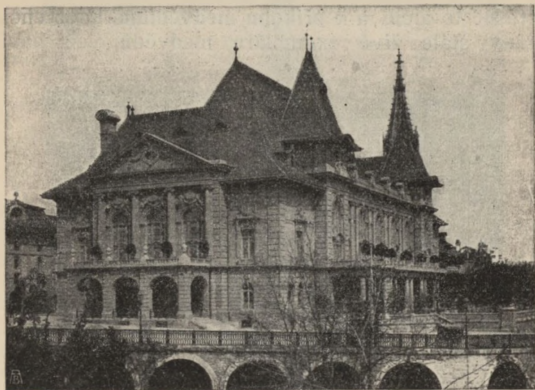
V pravo od této podél Münzgraben přijdeme k **Alte Münze**, (stavitelské to dílo z 18. století) a hned dále k **Marzili** — neb **Münztoru** — a na malou terasu s krásnou vyhlídkou na město.

Vrátíme se a spatříme nejdříve v Inselgasse Hotel Bellevue a poněkud dále **dům Albrechta**

Kirchenfeldbrücke.

z Hallersu, slavného bernského básníka a učenice, a přijdeme opět k městské strážnici a kolem ní na Kasinoplatz. Zde **budova bibliotéky** a budova **Kasina** s terasou, s níž krásný pohled na Alpy. Před námi **Kirchenfeldbrücke**, který přepíná Aaru dvěma mocnými oblouky, 35 m. vys. a 81 m. širokými. S mostu tohoto pěkný pohled na spolkovou budovu, Kasino, Münster, staré město atd. Mezi tímto mostem a mostem Dalmazi jest **tělocvična**; u Kirchenfeldbrücke jest starý, v r. 1640 zřízený jez, 350 m. dlouhý. Těsně u tohoto pod mostem jest **Schwel-**

Kasino.

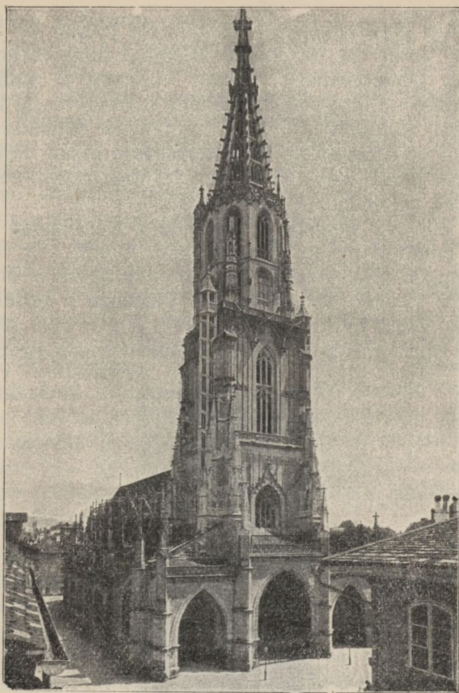
lenmätteli, tichý to útulek v chladu šumné Aary. Vrátime se a přijdeme na **náměstí Helvetia**, kdež vypíná se budova **histor. musea**, v r. 1894 otevřená. Odtud ulicí Aegertenstrasse stihneme **zemskou místopisnou budovu** a za touto budovu **zemské bibliotéky**. Vrátime se a přes náměstí Helvetia přijdeme do anglických sadů, podél břehu řeky se rozprostírajících. Na konci těchto uzříme nahoře na začátku ulice Jungfraustr. opravenou fasadu bývalého **historického musea**. Zde začíná v levo Kollerweg vysoko nad řekou vedoucí, odkud pěkný pohled na město. Dále přijdeme do **Muristalden**, pře-

krásné to aleje, a k **příkopu medvědímu**, kdež chovány stále živé exempláře medvědů, jež bavi

Matka medvědu.

obecenstvo svými kousky. Odtud přijdeme k **Ny-deckbrücke**, stavěnému to mostu na 3 obloucích, z nichž prostřední má 55 m. šířky. Přátelé stavebního umění neměli by opomenouti malou zacházkou dále k mostu **Untertorbrücke** jíti; tento byl v roce 1461 vystavěn. V levo první radnice, v pravo **kašna** s postavou **běžce**. Brzo dostihneme hlavní tepnu města, širokou a krásnou ulici se starými brianami, která protíná staré město pod čtyřmi jmény: Gerechtigkeitsgasse, Kramgasse, Markt-gasse, Spitalgasse. Nejdříve přijdeme ke **kašně okrasy** a dále ke **kašně** s postavou **spravedlnosti** a čtyřmi symbolickými hlavami, až k příčné **Kreuz-**

Münster.

gasse, bývalému to foru starého Bernu, kde se odehrávaly hlavní události ze starých dob. V levo

rohový dům rokokový se znakem rodiny ze Sinnerů. Vedle as 100 kroků stávající dům cechovní »zum Distelzwang«. Odtud v pravo k **radnici**. V pravo od této státní kancelář s archivem, v levo chrám katolický. Odtud zpět až k Münsteru a odtud do stromořadí **Münsterterasse** zvané »Plattform«, která, jsouc 35 m. ve výši nad Aarou, pěkný pohled na město a Alpy skýtá.

Zde též pomník Berchtolda z Zähringenu. Na zdi pamětní deska Weinzäpfliho, který v r. 1654 se splašeným koněm do Aary se sřítíl a odtud zdráv vyvázl. **Velechrám sv. Vincence** v gotickém slohu, začal býti stavěn v r. 1421 a v r. 1896 100 m věží stavba dokončena. Na náměstí socha jízdecká

Socha z kašny Simsonovy.

Rudolfa z Erlachu, vítěze u Laup v r. 1339. Jižně vládní budova, vedle **dům** malíře a básníka **N. Manuela** a kašna Mojžíše. Vrátime se a podél velechrámu přijdeme ke Kreuzgasse a dále stoupáme ulicí Kramgasse. Zde **kašna Simsona**, v pravo stará budova banky »**Schaal**«. Dále nahoře před domem s jednoduchou fasádou kašna v r. 1542 vystavěná zvaná »**Zähringerbrunnen**« a dále nejstarší brána města s věží »**Zeitglockturm**«, na jejíž západní straně hodiny uměleckého provedení. Při odbíjení hodin kokrhá dole kohout, malí medvědi provozují tanec a Saturn točí soudkem. Vedle hodiny s kalendariem. V pravo od této věže jest kašna lidožrouta, pocházející z 16. století, a dále v r. 1716 dostavěná budova **Kornhaus**, dnes přestavěná a za **museum průmyslové** sloužící. Vedle **městské divadlo** (hraje se od září do května) a starý dominikánský chrám francouzský v r. 1270 vybudovaný a ve stol. 18. přestavěný. Naproti **Alpské museum** Bernské sekce v býv. radnici, kdež v r. 1874 světový spolek poštovní byl založen.

Za francouzským chrámem je budova **policejního úřadu**. Vrátime se zpět a přejdeme velkolepý **Kornhausbrücke** (355 m. dlouhý, 48 m. vys.). Pod tímto jest malý **Altenbergbrücke**. Na druhé straně mostu, kamž jsme přešli, uříme na výšině hojně stromovím osázené »**Schäuzli**« s **Kursaalem**. Odtud krásný pohled do okolí. V blízkosti pension Victoria. Dále ulicí Beundenfeld přijdeme ke **kasárnám** (v pravo). Ulicí Kasernenstrasse zpět přes Moser-

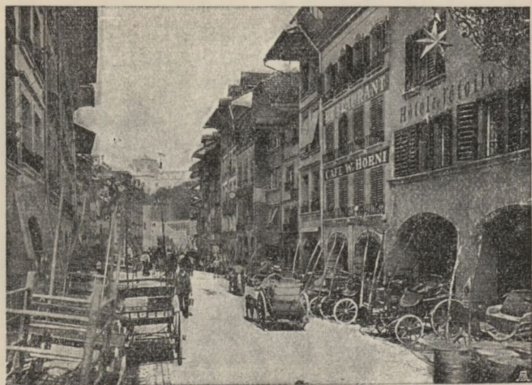
strasse přijdeme do Breitenrainstr., kdež v pravo krásný chrám sv. Jana. Odtud dále přijdeme k dráze a podle této ke vchodu do **botanické zahrady**, kde bohatá sbírka alpské květeny. Odtud buď přes železniční most, v pravo **budova městské jízďárny**, neb ulicí Rabbenthal (odkud pohled na pěkný most Kornhausbrücke) a přes Kornhausbrücke k Zeitglockenturm a odtud v pravo do Marktgasse.

Kašna střelce.

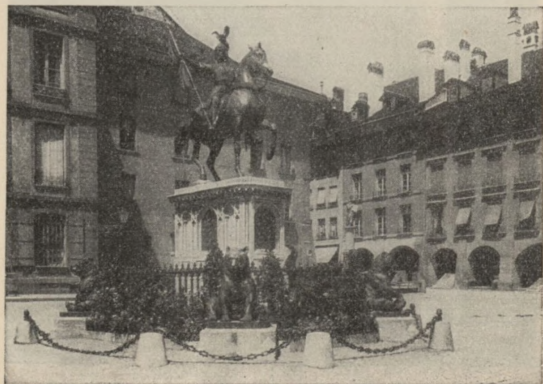
V levo starý známý hostinec »zum Falken«, v roce 1904 na obchodní dům přestavěný. V hostinci tomto přístřeší vyhledávali: císař Josef II., vévoda Karel August, Goethe, Bonaparte, císařovna Josefina.

V blízkosti **kašna střelce**. Dále nahoru **Seiterbrunnen**. Branou **Käfigturm** vstoupíme na **Bärenplatz** (až sem hranice města do r. 1346). V pravo na tomto náměstí (na konci) starý **sirotčinec**, naproti městské gymnasium a v pravo dívčí škola. Mezi sirotčincem a gymnasiem vede cesta k museu přírodo-historickému a uměleckému. **Museum umělecké** obsahuje skvostné malby, hlavně umělců švýcarských. Naproti tomuto jest **přírodohistorické museum**. Vrátime se zpět na Waisenhausplatz a dále na Bärenplatz a zahneme odtud do Spitalgasse, kde se nalézá **kašna uměleckého provedení** zvaná »**Dudák**« (Dudelsackpfeiferbrunnen). Odtud

Aarbergasse.

zpět kolem chrámu Všech svatých v pravo do Genfergasse a spatříme proti sobě **budovu poštovní** a v pravo v Aarbergasse kašnu Ryfilí. V l. poschodí pošty se nalézá museum poštovníctví. Na proti jest permanentní školská výstava. V pravo a v levo od této vedou schody přes dráhu. Na výšině spatříme **budovu universitní**. V sadech před touto socha Albrechta z Hallersu. V pravo škola hvězdářská, v levo budova centrální správy švýcarských spolkových drah. Severovýchodně od university vejdemo do Länggasstr., kde **kostel sv. Pavla**, v moderním kostelním stylu. Na druhé straně Schanzenstrasse, kdež ženská nemocnice a nová **budova vrch. soudu**.

Pomník Rudolfa z Erlachu.

Procházky a výlety do okolí.

Těchto možno podniknouti mnoho všemi směry. Nejkrásnější procházka je promenádou v **Brengartenwaldu**, kamž možno jeti pouliční drahou třemi směry: Bahnhof-Länggasse, Bahnhof Brückfeld a Bahnhof-Friedhof.

Na kraji lesa pamětní kámen G. Studera, který z tohoto nádherného vyhlídkového místa známé panorama Bernu maloval. Ideme-li silnicí skrze les vedoucí dále, přijdeme až k Aaře, ke krytému »Neubrücke«. Pře krásná cesta vede podle lesa od hřbitova u Brengartenu k Neubrückstrasse a odtud krásnou alejí do »Innere Enge«, pěkně zařízené to restaurace s krásnou vyhlídkou. Od »Äusseren Enge« trochu severněji odbočuje v levo cesta do lesa ke »Karlsruhe« s krásnou vyhlídkou na alpy Jura. Rovně přijdeme skrze les Reichenbach k zámku »Reichenbach« u řeky Aary. Stanice dráhy **Zollikofen**. Zpět přes obec **Brengarten** a nový most.

Z dolního města vede severně silnice **Aargauer Stalden** nahoru k aleji do **Ostermundigen**, jižně **Muristalden** na Murifeld a do aleje, která obec Muri spojuje s městem. Ideme dále podle pouliční dráhy, která přes obec **Gümligen** do obce **Werb** dále vede, odkud možno podniknutí půldenní výlety do okolí.

Nejkrásnější panorama skýtá se s vrchu **Gurty**. Místo toto možno dosíci pouliční drahou do **Wabern** a odtud lanová dráha za 35 min. nás dopraví na Gurty, odkudž nádherná vyhlídka na Alpy od Dent d'Oche v Savojsku až k Pilatusu, na Jurské Alpy a zalesněné a pahorkovité okolí.

Zde velká restaurace. Hotel moderně zařízen.

Pro chodce doporučuje se jíti z náměstí Helvetia nahoru ulicí Thunstrasse až k Louisenstrasse a z této kolem krásného anglického chrámu do **Dählhözli** a přes nový most do **Wabern**. Odtud přes most, přes dráhu vedoucí a v levo po pohodlné a na vyhlídky bohaté silnici do samorostlé **Gurten-dörfli** a nahoru k hotelu. Sestup buď v levo do **Kehrsatzu** (stanice dráhy Gürbetalské) neb v pravo do **Könizu** (stanice dráhy Bern-Schwarzenburg).

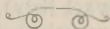

Rejstřík Bernu.

	Str.		Str.
Arbergasse	26	Bubenberg	16
Albrecht z Hallersu	17	Budovy veřejné	12
Alte Münze	17	Dählhözli	28
Altenbirgbrücke	23	Divadlo Apollo	11
Aüsseren Enge	27	Divadlo městské	11, 23
Banky	9	Dráha elektrická	7
Bärenplatz	25	Dráha lanová	7
Biblioteky	15	Dráha městská pouliční	7
Brengarten	27	Dráhy spolkové výt.	7
Brengartenwald	27	Drožky	8

	Str.
Gurtendörfli	28
Gurten-Kuhn	11
Gurty	28
Hotely	4, 5
Hudba chrámová	11
Chrámny	12
Chrám sv. Ducha	16
Chrám sv. Pavla	26
Chrám sv. Trojice	17
Chrám sv. Vincence	22
Innere Enge	11, 27
Jízda po řece Bern-Neu- brück	11
Jízdařna městská	24
Käfigturm	25
Karlsruhe	7
Kasino	11
Kašny	13
Kašna běže	20
Kašna Brügglera	17
Kašna dudák	25
Kašna Ryffli	25
Kašna Simsona	23
Kašna střelce	25
Kavárny	5, 6
Kehrsatz	28
Kirchenfeldbrücke	18
Kleine Schanze	17
Koncerty	12
Könizu	28
Konsuláty	10
Kornhaus	23
Kornhausbrücke	23
Kostely viz chrám	
Kreuzgasse	21
Kursaal »Schänzli«	11
Lázně	6
Marzifi	17
Matte-Plattform	7
Medvědí příkop	20
Mosty	12
Münsterterasse	22

	Str.
Münztor	17
Muristalden	19, 27
Museum Alpské	23
Museum botanické	15
Museum historické	14
Museum poštovníctví	15
Museum předhistorické	25
Museum přírodohistorické	14
Museum švýc. Alp	15
Museum umělecké	14, 15
Nemocnice městská	16
Niggeler J. poprsí	17
Nydeckbrücke	20
Osternundigen	27
Panoráma mezinárodní	11
Parlament	17
Pense	5
Plovárny veřejné	6
Pomůlky	13, 17
Pomník Rudolfa z Erlachu	26
Pošta	9, 26
Reichenbach	27
Restaurace	5, 6
Sady	12
Sazba drožek motorových	8
Seilerbrunnen	25
Schwellenmätteli	19
Sírotčinec	25
Směnárný	9
Socna Rudolfa z Erlachu	23
Soud vrchní	26
Školy	13
Tělocvična	18
Ukazatel Alp	17
Untertorbrücke	20
Úřad policejní	23
Vyhličky	12
Výstava školská	15
Výtah elektr.	7
Wabern	28
Zähringerbrunnen	23
Zeitglockturm	23

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA V PRAZE.

Akc. kapitál K 80,000.000.—. Reservní a po-
jistné fondy přes K 22,000.000.—
Telefon čís. 225 a 876.

FILIÁLKY:

v Brně, Č. Budějovicích, Frýdku-Místku, Hradci
Král., Jihlavě, Klatovech, Krakově, Liberci, Lvově,
Mělníku, M. Ostravě, Olomouci, Pardubicích,
Písku, Plzni, Prostějově, Táboře, Terstu a ve
Vídni I., Herrengasse 12.

VEŠKERÉ BANKOVNÍ OBCHODY.

Akreditivy (pověřovací listy), čeki, úhrady na
cizinu, výměna mincí, valut a pod.

F. TOPIČ,
KNIHKUPECTVÍ
A UMĚL. ZÁVOD.

Obrazy.
Originaly. Sochy.

PRAHA,
Ferdinandova tř. 11.

J. NEFF V PRAZE,

Přikopy čís. 24, Palác Zemské banky.

LÁHVE AUTOTHERMOS

nepostradatelné na cestách, udržují studené i horké nápoje v původ. teplotě po celý den. Obsah půl litru.

Černě lakované . . . . . K 8—
v plátěném obalu . . . . . K 13—
v koženém obalu . . . . . K 15—
v koženém obalu s řemenem . K 17—
Též $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$ a 1 litrové láhve na skladě.

Cestovní láhve na víno, sklád. pohárky, turistické potřeby v největším výběru.

KARLOVO NÁM.
TELEFON 2583.

KARLOVO NÁM.
TELEFON 2583.

ŠULC - VÍNO - PRAHA

VELKOOBCHOD VÍNEM, PŘ. ZNALEC VÍN, DODAVATEL LÉČ. ÚSTAVŮ, KLÁŠTERŮ A FARNOSTÍ.

VELKÝ SKLAD VÍN

dalmatských, uherských, rakouských. bosenských, jihoslovanských, českých, moravských, rýnských a bordeauxských. Desertní sladká vína obyčejná, muškátová, krevní (Perla Slavia), jakož i španělská vína: Malaga, Sherry, Madeira, Port-Port. Řecká vína: Patras, Mavrodaphne. Hořká vína červená (žaludeční), Vermouth. Šampaňské mnoho známek, tu- i cizozemských (Asti Spumante). Velký výběr různých druhů jemných likérů, cognaku, slivovice. — Mělnická vína firmy J. V. Šimonek, majitel vinic a vinných sklepů na Mělnice.

MĚLNICKÁ VÍNA

pravá nejlepší jakosti zasílá

J. V. ŠIMONEK,

MAJITEL VINIC A SKLEPŮ
NA MĚLNICE.

